

Crna Gora
SAVJET AGENCIJE ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE
Broj: 01-043/25-27/1
Podgorica, 17.01.2025. godine

REGULATORNO TELO ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Trg Nikole Pašića 5
11103 Beograd
Republika Srbija
E-mail: office@rem.rs
Tel: +381 11 20 28 700
Fax: +381 11 20 28 745

Predmet: Obavještenje o kršenju člana 7 stav 1 Konvencije o prekograničnoj televiziji u programu emitera

Poštovani,

Obraćamo Vam se, kao nadležnom regulatornom tijelu, povodom sadržaja emitovanih u okviru programa emitera „TV Happy“, čiji je osnivač Preduzeće za marketing, izdavačku djelatnost, radio i televiziju „Happy TV“ d.o.o. Beograd iz Srbije, a koji se u Crnoj Gori reemituje u okviru različitih usluga za distribuciju radio i TV programa sa uslovnim pristupom i posredstvom različitih tehnoloških platformi (DVB-T2, IPTV, kabl itd.).

Uvidom u emitovane programske sadržaje ovog emitera, Agencija za audiovizuelne medijske usluge Crne Gore uočila je prisustvo programskih sadržaja koji predstavljaju kršenje člana 7 Konvencije o prekograničnoj televiziji, emitovanjem sadržaje koji ugrožavaju dostojanstvo i podstiču mržnju, netrpeljivost i diskriminaciju po osnovu nacionalne pripadnosti.

U periodu od 3. do 6. januara 2025. godine, u okviru sadržaja „Dobro jutro Srbijo“, programa „TV Happy“, emitovano je više segmenata koji su bili posvećeni tragediji koja se dogodila 1. januara 2025. godine na Cetinju, a u kojoj je smrtno stradalo 13, dok je ranjeno troje lica. Osim što izvještavanje predstavlja primjer kršenja profesionalnih i etičkih novinarskih standarda, segmentima su, na neprimjeren način, bez iskazivanja saosjećanja, analizirani i pretpostavljani uzroci tragedije, uz navođenje detalja iz privatnog i porodičnog života stradalih, članova njihovih porodica i drugih osoba koje su pogođene tragedijom, bez poštovanja njihovog dostojanstva i prava na privatnost.

Pored korišćenja stigmatizujućih navoda o licu koje je izazvalo tragediju (da je „ubijao sve Srbe, on je rekao ubio sam ti muža, jer je od tebe napravio Srkinju“), emitovani su i navodi kojima se članovima njegove porodice i prijateljima na teret stavlja prikrivanje njegovih zdravstvenih problema (gost navodi da se krilo, da je bio psihički nestabilan, sklon alkoholu).

I nakon ranijih mjera privremenog ograničavanja reemitovanja određenih sadržaja (2020. i 2022. godine), emiter, ponovo, očigledno i ozbiljno krši propisane standarde, time što nedvosmisleno i u kontinuitetu emituje sadržaje koji podstiču mržnju, netrpeljivost i diskriminaciju prema pripadnicima crnogorske nacionalnosti.

U predmetnim emisijama, koristi se pogrdno, uvredljivo ili uznemiravajuće izražavanje koje podstiče intenzivne negativne emocije, iskazivanje neprijateljstva ili želju za diskriminacijom, kao i omalovažavanje ili obezvjeđivanje pripadnika crnogorske nacionalnosti.

Diskurs sadržaja zasnovan je na narativu koji je bio prisutan i u emisijama koje su 2020. i 2022. godine bile osnov za izricanje mjera prema programskim sadržajima ovog emitera.

Posebno izdvajajući pripadnike crnogorske nacije, a naročito stanovnike cetinjskog podneblja, emitovani sadržaji podstiču neprijateljstvo i netrpeljivost, te ugrožavaju njihovo dostojanstvo (gost kaže: *„nije normalno da ja, recimo, kao Srbin ili čovjek koji ima drugačije svetonazore od stanovnika Cetinja, ne mogu da prošetam normalno i u nacionalnom obilježju koje smatram sebi bliskim, jer bi mogao da očekujem da mi pukne po glavi il' da me neko s leđa ubode nožem i tako dalje, il' da me napadne rulja”, „... nego se osećalo nešto jako zlo i to je nešto što, recimo kada odete na Cetinje vi možete da osetite čim kročite u tu sredinu, možete da osetite veliku nelagodu, jer neka energija koja isijava odande je krajnje negativna, znate. To je mesto koje je izgubilo i svoju reku. Dakle, Cetinje, grad se zove po nekadašnjoj reci Cetini koja je proticala do 17. veka. Onda je presušila. Tamo duvaju vetrovi, od kojih teško kome može da bude prijatno. Dakle, to se sve oseća. To su sve neki slojevi koji definitivno izazivaju osećaj neprijatnosti i sa tim se Srpska pravoslavna crkva suočavala...”, ... „dakle, ta agresija i bes koji postoji u toj sredini. Pri tom, stanovništvo je uglavnom neobrazovano i ta agresija i bes u stvari su toliko osetljivi i vidljivi da država Crna Gora treba da se pozabavi time i to na višeslojno rešavanje problema, da se više struka ubaci u to rešavanje problema na Cetinju”, ... „iza tih raznoraznih događaja na Cetinju, o kojima je pisao još Sveti Petar Cetinjski, ne jednu nego više poslanica, stoji neki endemski problem koji država Crna Gora treba da rešava”.*

Insistiranje na pitanju identiteta doprinosi i podgrijava ideje netrpeljivosti i sukobljavanja, suprotno idejama solidarnosti i građanskog društva, ugrožava multietničku toleranciju i narušava socijalnu koheziju. Opisani govor ne predstavlja posrednu i skrivenu intervenciju, ne predstavlja izuzetak, već je pravilo. Direktnan je i jednostavan i kao takav usmjeren da uzrokuje i veću reakciju.

Negativna stereotipizacija ne samo da oblikuje stav prema grupi, već utiče na ponašanje i percepcije. Negativni stereotipi za članove grupe, ne uzimajući u obzir individualne razlike, vode u predrasudu i diskriminaciju. Opisani diskurs pogoršava činjenica da je ovakav govor uobičajen i ponavljajući, da opravdava postojanje predrasuda i netrpeljivosti prema određenim grupama i ima tendenciju da produbljuje i povećava etničku netrpeljivost.

Imajući u vidu da korišćenje negativnih opisa nije incidentno, već se ponavljaju u kontinuitetu, jasno je da su izrečeni sa namjerom da uvrijede i omalovaže pripadnike ciljne grupe i da imaju jasan potencijal da za tu grupu budu uvredljivi. Tome doprinose i povremene neprimjerene intervencije voditelja/voditeljke, kako kroz komentare, tako i kroz usmjeravanje diskusije.

Posebno ozbiljno kršenje standarda se ogleda u zloupotrebi prava na izvještavanje o tragediji i analiziranje uzroka i mjera za prevenciju sličnih događaja, da se ista ta tragedija pokuša objasniti ili opravdati kao rezultat kletvi ili prokletstva nekadašnjih vjerskih i državnih velikodostojnika (Sveti Petar Cetinjski i Petar II Petrović Njegoš), koje su bile usmjerene na stanovništvo Cetinja i Crne Gore. Pri tome, u više navrata, od strane voditelja/voditeljki ili gostiju ukazuje se da su posljedice obistinjanja tih kletvi negativne promjene ili ponašanje stanovništva Crne Gore, posebno Cetinja (*„I negde sve ovo što se dešava na Cetinju možemo možda i da dovedemo u vezu i sa kletvom Svetog Petra Cetinjskog”, „tako da su postali najveći rušitelji svetinja svojih i zavjeta, mislim od svih naroda i ja hoću da vjerujem da ta, to prokletstvo i dalje traje nad čitavom Crnom Gorom”, „Ali mi u komšiluku našem, svi mi imamo nekoga kad kažemo 'a bogami je učinio ono zato mu se ovo dešava’” i sl.*).

Posebno ukazujemo, ali se ne ograničavamo, na emisije „Dobro jutro Srbijo”, emitovane u periodu od 3. do 6. januara 2025. godine (Pregled podataka o emisijama u kojima uočeno sporno izražavanje u prilogu).

Članom 7 stav 1 Konvencije o prekograničnoj televiziji propisano je da svi programski prilozi, u pogledu njihovog prikazivanja i sadržaja, treba da poštuju dostojanstvo ljudskog bića i osnovna prava drugih, kao i da posebno ne smiju biti nepristojni i neprikladno isticati nasilje ili podsticati rasnu netrpeljivost. Ovi standardi pretočeni su u zakonski okvir Republike Srbije koji se odnosi na prava i obaveze medija, prvenstveno Zakon o elektronskim medijima („Sl. glasnik RS”, br. 92/2023). Kako je nadzor nad njegovom primjenom u vašoj nadležnosti, pozivamo Vas da preispitate usaglašenost rada ovog emitera sa Zakonom o elektronskim medijima, u dijelu koji se odnosi na pomenute standarde definisane Konvencijom. Pri tome, posebno ističemo, ali se ne ograničavamo na čl. 40 i 71 ovog Zakona. Naime, članom 40 stav 3 tačka 4) ovog Zakona je propisano da se *„Naročito teškom povredom zakona uvek ... smatra objavljivanje programskih sadržaja čije je objavljivanje zakonom zabranjeno, naročito ... 4) sadržaj koji sadrži informacije kojima se podstiče, na otvoren ili prikriven način, diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv grupe lica ili pojedinca zbog rase, boje kože, predaka, državljanstva, nacionalne pripadnosti, jezika, verskih ili političkih ubjeđenja, pola, rodnog identiteta, seksualne*

orijentacije, imovnog stanja, rođenja, genetskih osobenosti, zdravstvenog stanja, invaliditeta, bračnog i porodičnog statusa, osuđivanosti, starosne dobi, izgleda, članstva u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugih stvarnih, odnosno pretpostavljenih ličnih svojstava, u smislu člana 71. ovog zakona." Takođe, članom 71 ovog Zakona je propisano da se „Regulator ... stara da programski sadržaj pružaoca medijske usluge ne sadrži informacije kojima se podstiče, na otvoren ili prikriven način, diskriminacija, mržnja ili nasilje zbog rase, boje kože, predaka, državljanstva, nacionalne pripadnosti, jezika, verskih ili političkih ubjeđenja, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije, imovnog stanja, rođenja, genetskih osobenosti, zdravstvenog stanja, invaliditeta, bračnog i porodičnog statusa, osuđivanosti, starosne dobi, izgleda, članstva u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugih stvarnih, odnosno pretpostavljenih ličnih svojstava`.

Uvažavajući da se radi o pitanju od javnog interesa, odnosno kršenju standarda propisanog pomenutim međunarodnim dokumentima, na čije poštovanje su se obavezale naše države, pozivamo Vas da, u okviru nadležnosti Vašeg regulatornog tijela, preduzmete neophodne radnje radi utvrđivanja odgovornosti za uočene nepravilnosti, kao i mjere za njihovo otklanjanje u najkraćem mogućem roku.

Takođe, i u cilju poštovanja principa iz presuda Evropskog suda za ljudska prava u kojima se ističe važnost zaštite slobode izražavanja, ali i naglašava postojanje granica između slobode izražavanja i govora mržnje, neophodno je preduzeti odgovarajuće mjere u cilju promocije dijaloga i razumijevanja različitosti koje će doprinijeti stvaranju tolerantnijeg društva.

Izražavamo spremnost da dostavimo sve neophodne dodatne informacije i molimo Vas da nas o ishodu preduzetih mjera obavijestite u pisanoj formi što prije, a najkasnije u roku od dvije nedjelje od dana dostavljanja ovog obavještenja. Ukoliko se i nakon isteka pomenutog roka nastavi kršenje pomenutih standarda, Savjet Agencije će preduzeti proporcionalne mjere ograničavanja reemitovanja programa na teritoriji Crne Gore.

Zaključno, izražavamo nadu da ćemo realizacijom ove inicijative doprinijeti promociji i efikasnoj primjeni preuzetih međunarodnih obaveza u vezi sa slobodom prijema i reemitovanja sadržaja iz drugih država, u pravcu unapređenja i zaštite kako slobode izražavanja, tako i drugih ljudskih prava građana u našim državama.

S poštovanjem,

**Predsjednik
Savjeta Agencije za audiovizuelne medijske usluge
dr Branko Bošković**

Prilog:

- Pregled podataka o emisijama u kojima uočeno sporno izražavanje

Dostavljeno:

- Preduzeće za marketing, izdavačku djelatnost, radio i televiziju „Happy TV“ d.o.o. Beograd, emiter „TV Happy“, Ul. Aleksandra Dubčeka 14, 11080 Beograd (Zemun), Srbija
- Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori
- Arhivi

Prilog: Pregled podataka o emisijama u kojima uočeno sporno izražavanje

1. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 03.01.2025.g.

Voditelji: Milica Janković, Jovan Romanić

Gosti: Vladimir Vuković, online uključenje - Crna Gora

Tema: Početak 2025 obeležile tragedije

Link: https://www.youtube.com/watch?v=nzXrP_ASu3c

Vrijeme emitovanja: od 08:01 do 08:13 sati

2. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 03.01.2025.g.

Voditelji: Milica Janković, Jovan Romanić

Gosti: Blažo Marković, predsjednik sindikata policijskih starješina Republike Srbije

Tema: Početak 2025 obeležile tragedije

Link: https://www.youtube.com/watch?v=nzXrP_ASu3c

Vrijeme emitovanja: od 08:13 do 08:29 sati

3. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 04.01.2025. g.

Voditelji: Jovan Romanić, Milica Janković

Gosti: Milica Mitrović – advokat, Jasna Janković - kriminolog

Tema: Masovno ubistvo na Cetinju ujedinilo region. U Srbiji će u nedelju biti Dan žalosti

Link: nije dostupan

Vrijeme emitovanja: od 08:19 do 08:36 sati (grafika jutarnjeg programa)

4. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 05.01.2025. g.

Voditelji: Milica Janković i Jovan Romanović

Gosti: Željko Čurović, predsjednik Saveza Srba iz Crne Gore sa sjedištem u Beogradu; Andrija Jorgić, „Borba“

Tema: Cetinje biće proketo dok se Njegoševa crkva ne vrati na Lovćen

Link: nije dostupan

Vrijeme emitovanja: od 08:06 do 08:26 sati

5. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 06.01.2025. g.

Voditelji: Milomir Marić, Katarina Korša

Gosti: Blažo Marković, Dejan Milutinović - Strukovno udruženje sektora bezbednosti

Tema: Masakr na Cetinju: Živa rana!

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=WmBrkNRsdbA>

Vrijeme emitovanja: od 06:24 do 06:43 sati (grafika jutarnjeg programa)

6. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 06.01.2025. g.

Voditelji: Milomir Marić, Katarina Korša

Gosti: Aleksandar Raković, istoričar

Tema: nije istaknuta

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=WnsKFERPFiA>

Vrijeme emitovanja: od 09:42 do 10:00 sati (grafika jutarnjeg programa)

7. Emiter: TV Happy / Sadržaj: „Dobro jutro Srbijo“

Datum emitovanja: 08.01.2025. g.

Voditelji: Milomir Marić, Anđela Ćeraković

Gosti: Milica Mitrović – advokat, Jasna Janković - kriminolog

Tema: Crna hronika bacila senku na praznike

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=BcABYI9EGf4>

Vrijeme emitovanja: od 08:29 do 08:35 sati (grafika jutarnjeg programa)